

SCI-CONF.COM.UA

**SCIENCE AND TECHNOLOGY:
CHALLENGES, PROSPECTS
AND INNOVATIONS**

**PROCEEDINGS OF II INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
OCTOBER 4-6, 2024**

**OSAKA
2024**

SCIENCE AND TECHNOLOGY: CHALLENGES, PROSPECTS AND INNOVATIONS

Proceedings of II International Scientific and Practical Conference

Osaka, Japan

4-6 October 2024

Osaka, Japan

2024

UDC 001.1

The 2nd International scientific and practical conference “Science and technology: challenges, prospects and innovations” (October 4-6, 2024) CPN Publishing Group, Osaka, Japan. 2024. 324 p.

ISBN 978-4-9783419-4-5

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Science and technology: challenges, prospects and innovations. Proceedings of the 2nd International scientific and practical conference. CPN Publishing Group. Osaka, Japan. 2024. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/ii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-science-and-technology-challenges-prospects-and-innovations-4-6-10-2024-osaka-yaponiya-arhiv/>.

Editor

Komarytsky M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: osaka@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2024 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2024 CPN Publishing Group ®

©2024 Authors of the articles

УДК 323.172:33.

**ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ З
ВИРІШЕННЯ ПИТАНЬ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО
РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ**

Бражко Олена Вадимівна,
доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри публічного управління та адміністрування
Папакиця Кирило Валерійович,
студент,
Маріупольський державний університет
м. Київ, Україна

Анотація. Розглянуто вплив діяльності органів самоорганізації населення на соціально-економічний розвиток територій та доведено, що органи самоорганізації населення є ефективним ланцюгом взаємодії влади та населення у вирішенні місцевих проблем. Зазначено, що успішні реформи децентралізації створили належні умови для реформування місцевих та регіональних органів влади в Україні, що призвело до значного прогресу в об'єднанні територіальних громад, реалізації принципу фіскальної децентралізації та поступового перерозподілу повноважень від держави до місцевих органів влади. Однак реформа містить значні протиріччя та недоліки в частині формування ефективної системи представницьких органів територіальних громад та створення і функціонування добровільних органів самоорганізації населення. Тому визначення статусу органів самоорганізації населення в територіальних громадах України на сучасному етапі потребує законодавчого уточнення, а формування перспективних напрямів розвитку й функціонування органів самоорганізації населення в територіальних громадах потребують врахування специфіки соціально-економічного розвитку конкретного регіону.

Ключові слова: органи державної влади, органи місцевої влади, законодавство, територіальна громада, соціально-економічний розвиток, органи

самоорганізації населення, функціонування.

Сучасний стан розвитку та функціонування України як незалежної суверенної держави характеризується значними викликами та небезпеками, які становлять серйозну загрозу для її демократії. Органи самоорганізації населення в територіальних громадах, безумовно, є важливою складовою забезпечення демократичного розвитку країни, громадянського суспільства та системи місцевого самоврядування, і особливо актуальні в умовах тотальної війни сьогодення.

Однак, як свідчать дослідження, діяльність органів самоорганізації населення в територіальних громадах характеризується низкою суттєвих дестабілізуючих чинників та проблем у їх забезпеченні, які здебільшого пов'язані з неоднозначністю визначення статусу таких органів та особливостями регулювання їх формування і діяльності. Така ситуація свідчить про наявність проблем в інституалізації органів самоорганізації населення в територіальних громадах і на сучасному етапі це питання є актуальним та потребує інтенсивних зусиль для визначення ефективних шляхів та напрямів зміцнення цих органів та їх значення для розвитку територіальних громад. Це пов'язано з тим, що саме органи самоорганізації населення в територіальних громадах надають реальні можливості для розвитку місцевої демократії та можуть звільнити місцеву владу від розгляду окремих питань [1, с. 58].

Проте слід враховувати, що органи самоорганізації населення (ОСН) в територіальних громадах відрізняються від органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Зокрема, статус ОСН у територіальних громадах свідчить про те, що вони не є органами влади, але вони можуть отримати від місцевих рад передачу функцій та повноважень. З іншого боку, створення та легалізація діяльності ОСН у складі територіальних громад вимагає дозволу органів місцевого самоврядування, що практично унеможлиблює віднесення їх до громадських організацій [2, с. 147]. На наш погляд, доцільно виокремити певні індивідуальні та унікальні інституційні характеристики ОСН в

територіальних громадах, а саме:

- ОСН в територіальних громадах мають характер, притаманний організаціям місцевого самоврядування;

- локально територіальний діапазон діяльності органів самоорганізацій населення;

- відсутність єдиної ієрархічної системи органів самоорганізації населення в територіальній громаді.

Очевидно, що статус таких ОСН дає змогу брати активну участь громадянам у розв'язанні важливих місцевих проблем, і водночас створює можливості для передання їм місцевою владою частини своїх функцій стосовно питань, які можуть бути успішно розв'язані самим населенням. Однак у таких ситуаціях часто виникають протиріччя, оскільки часто важко узгодити взаємовідносини та обов'язки різних типів органів самоорганізації населення, які співіснують в одному регіоні. За таких обставин необхідно встановити певну ієрархію органів самоорганізації населення в територіальних громадах, адже, така ієрархія має чітко визначати підпорядкованість будинкових, вуличних та квартальних комітетів комітетам мікрорайонів та зберігати їх представників на місцях. Але ця пропозиція має бути реалізована при внесенні змін та уточнень до чинного законодавства «Про органи самоорганізації населення», зокрема до статті 5, яка наголошує, що органи самоорганізації населення не можуть підпорядковуватися один одному [3]. Крім того, існуюча проблема організації діяльності ОСН в територіальних громадах посилюється низкою інших дестабілізуючих факторів, які науковці пропонують класифікувати як інституційні, функціональні, ціннісні (ідеологічні) та політичні фактори [4; 5].

Водночас слід зазначити, що ці дестабілізуючі фактори розвитку органів самоорганізації населення в територіальних громадах під впливом викликів і небезпек, відповідно, посилюють свій негативний вплив і спричиняють виникнення серйозних зовнішніх і внутрішніх проблем у функціонуванні ОСН в місцевій громаді. Вирішення цих питань потребує, насамперед, врегулювання

та вдосконалення чинного законодавства щодо регулювання діяльності ОСН в територіальній громаді, а також правового регулювання їхнього статусу. Одночасно, незважаючи на певний ступінь автономії, інтереси місцевих громад є частиною загальнонаціональних соціальних інтересів, що реалізуються в інтересах усього суспільства. Тому питання формування локально-індивідуальних і локально-колективних інтересів, що справляють істотний вплив на ОСН, та подальшої їх координації для створення спільних соціальних інтересів, має велике значення [6, с. 38].

У зв'язку з цим було розроблено проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про органи самоорганізації населення», щодо вдосконалення порядку створення, функціонування та припинення діяльності органів самоорганізації населення [7]. Згідно проекту вдалося досягти певного позитивного прогресу, окресливши основні стратегічні напрями зміцнення інституційної спроможності органів самоорганізації населення в територіальних громадах, а нами нижче систематизовано основні вектори:

1. Рационалізувати та чітко організувати місцеву інфраструктуру для діяльності ОСН з урахуванням сучасних викликів та небезпек.

2. Спростити процедури створення ОСН у територіальній громаді.

3. Забезпечити присвоєння ОСН статусу некомерційних організацій.

4. Уточнити виборчі права органів самоорганізації населення в територіальних громадах.

5. Усунути неточності та невідповідності при визначенні строку створення ОСН та строку повноважень їхніх членів.

6. Уточнити порядок і розмежування процесів припинення повноважень посадових осіб ОСН у територіальній громаді та їх ліквідації.

7. Удосконалення порядку легалізації органів самоорганізації населення в територіальних громадах та його уніфікації та встановлення відповідності з порядком легалізації інших юридичних осіб та громадських організацій.

8. Уточнити повноваження ОСН та положення про фінансову і матеріальну підтримку їхньої діяльності.

9. Впровадити механізми внутрішнього контролю в ОСН в територіальних громадах.

Це пов'язано з тим, що задекларовані зміни й доповнення сприятимуть утвердженню статусу, узаконюють діяльність ОСН в територіальній громаді, усуваючи бюрократичні процедури та знімаючи необхідність продовжувати повноваження цих асоціацій у міру впливу строку повноважень відповідної місцевої ради. Крім того, законодавство, що надає органам самоорганізації населення в територіальних громадах статус неприбутковості, значно посилить їх інституційну спроможність.

Ще однією серйозною проблемою, яка суттєво знижує ефективність діяльності ОСН в територіальній громаді, є законодавча невідповідність строку повноважень органу самоорганізації населення строку повноважень міської ради. Як наслідок, після закінчення строку повноважень міської ради делеговані ОСН повноваження не використовуються або використовуються неналежним чином, а діяльність міської ради припиняється. Водночас варто підкреслити, що на тлі активізації органів самоорганізації населення на етапі їх створення існують певні обмеження щодо участі членів територіальної громади в діяльності органів самоорганізації населення. Це свідчить про те, що органи самоорганізації населення в територіальних громадах виконують скоріше представницьку функцію.

Крім того, більшість статутів територіальних громад України не визначають органи самоорганізації населення як самостійну форму безпосередньої участі територіальних громад у здійсненні місцевого самоврядування, що свідчить про існування проблеми неоднозначності у визначенні та розумінні ролі органів самоорганізації населення в системі публічної влади [8]. Очевидно, що органи самоорганізації населення в територіальних громадах є важливим і життєво необхідним, але недооціненим засобом розв'язання місцевих проблемних питань. Для цього необхідно створити незалежний орган, здатний залучати громадськість до управління та роботи з розвитку територіальних громад.

На підставі проведеного дослідження можна стверджувати, що інституалізація ОСН в територіальних громадах, дозволить розв'язати плеяду важливих питань, що стосуються їхнього створення, функціонування та впливу на рішення проблемних питань територіального та місцевого значення. Однак важливо відзначити вплив зовнішніх і внутрішніх чинників, оскільки інституалізації органів самоорганізації населення в територіальних громадах пов'язана з цілою низкою проблем, і як наслідок для розв'язання цих проблем необхідна участь державної влади.

Узагальнюючи результати проведеного дослідження, приходимо до висновку, що органи самоорганізації населення є однією з форм ініціювання процесу самоорганізації в громаді, що дозволяє членам громади брати участь у процесі прийняття рішень та реалізації демократичних прав, гарантованих законом. Обґрунтовано основні проблеми інституалізації органів самоорганізації населення в територіальних громадах, систематизовано та окреслено перспективні напрями інституалізації органів самоорганізації населення в територіальних громадах, а також сформовано пропозиції для використання потенціалу органів самоорганізації населення в територіальних громадах України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Кошляк І. І. Теоретичні аспекти дослідження особливостей функціонування органів самоорганізації населення в територіальних громадах. Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку: матеріали ХХІХ Міжнародної науково-практичної конференції (07 лютого 2023 р., Теплице Чехія). С. 58-61. URL: <http://perspectives.pp.ua/public/site/conferency/conf29.pdf>.

2. Савчук В. М. Формування та розвиток органів самоорганізації населення в Україні. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія: Економіка*. 2018. Вип. 14(2). С. 146-151.

3. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11.07.2001 № 2625–III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#Text>.

4. Лізаковська С.В. Розвиток органів самоорганізації населення в Україні. *Public Administration and Regional Development*. 2019. № 4. С. 379–399.

5. Дорош У. М., Значення та розвиток органів самоорганізації населення для децентралізації влади. *Публічна служба: теорії та кращі практики. Публічне управління та митне адміністрування*. № 3(23). 2023. С. 77-81.

6. Скляренко Ю.О. Органи самоорганізації населення в системі підвищення рівня довіри громадян до владних структур. *Публічне управління: теорія та практика*. 2019. Т. 2, № 2. С. 37-45.

7. Про внесення змін до Закону України «Про органи самоорганізації населення» щодо удосконалення порядку організації, діяльності та припинення органу самоорганізації населення: проект Закону України 18.11.2021 р. № 6319. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73226

8. Шаршов С. В Міністерство інфраструктури пропонують удосконалити діяльність органів самоорганізації населення. Прес-центр ініціативи «Децентралізація». 2023. URL: <https://decentralization.gov.ua/en/news/16281>.